20 maart 2025

Grondwettelijk Hof

PERSBERICHT
ARREST 46/2025

Het Hof verwerpt het beroep tegen de invoering van de “beslissing tot herstel-procedure” bij de Raad van State

De wet van 11 juli 2023 voert in de rechtspleging voor de Raad van State een nieuwe procedure in, de zogenaamde “beslissing tot herstel-procedure”. Die nieuwe procedure voorziet in de mogelijkheid voor de Raad van State om bij tussenarrest de verwerende partij (een overheid) toe te laten een beslissing tot herstel te nemen wanneer de Raad van State een gebrek heeft vastgesteld dat tot een nietigverklaring van de bestreden beslissing aanleiding kan geven. De Raad van State onderzoekt vervolgens die nieuwe beslissing en wanneer hij oordeelt dat het gebrek is hersteld en geen nieuwe onwettigheid is begaan, verwerpt hij het beroep. De in de procedure betrokken partijen kunnen dan tegen de beslissing tot herstel geen afzonderlijk beroep tot vernietiging meer indienen.
Een vereniging en zes burgers hebben een beroep tot vernietiging ingesteld tegen de bepalingen van de wet van 11 juli 2023 die in die nieuwe procedure voorzien. Het Hof verwerpt het beroep. Het oordeelt dat de procedure voorziet in specifieke waarborgen die het recht op toegang tot de rechter en het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel voor een nationale instantie verzekeren.

1. Context van de zaak

De artikelen 11 en 12 van de wet van 11 juli 2023 voegen in de gecoördineerde wetten op de Raad van State een nieuw hoofdstuk in over de beslissing tot herstel-procedure. De Raad van State krijgt voortaan de mogelijkheid om bij tussenarrest de verwerende partij toe te laten een beslissing tot herstel te nemen wanneer de Raad van State in de bestreden akte of reglement een gebrek heeft vastgesteld dat tot een nietigverklaring aanleiding kan geven. Als de Raad van State vervolgens oordeelt dat het gebrek is hersteld en geen nieuwe onwettigheid is begaan, verwerpt de Raad van State het beroep en kunnen de partijen bij het geschil geen afzonderlijk beroep tot vernietiging indienen tegen de beslissing tot herstel.

Deze procedure vervangt de bestuurlijke lus die door het Hof werd vernietigd bij arrest nr. 103/2015. Zij beoogt een oplossing te bieden voor zogenaamde « pingpongberoepen » , waarbij partijen mekaar over en weer bestoken met nieuwe beslissingen en nieuwe beroepen.

De vzw « Aktiekomitee Red de Voorkempen » en zes natuurlijke personen vorderen de vernietiging van die procedure.

2. Onderzoek door het Hof

2.1. De mogelijkheid tot het nemen van een beslissing tot herstel met terugwerkende kracht (B.10-B.13)

De verzoekende partijen voeren aan dat het beginsel van de niet-terugwerkende kracht van akten en reglementen wordt geschonden, doordat het toegelaten is om de beslissing tot herstel met terugwerkende kracht te nemen.

Het Hof wijst allereerst erop dat het beginsel van de niet-terugwerkende kracht van akten en reglementen niet absoluut is. Vervolgens merkt het Hof op dat de bestreden bepalingen in beginsel geen terugwerkende kracht toekennen aan de beslissing tot herstel, maar dat het niet uitgesloten is dat dat in bepaalde omstandigheden toch gebeurt. Volgens het Hof komt het in dat geval de Raad van State toe om te beoordelen of de beslissing tot herstel in overeenstemming is met de vereisten die voortvloeien uit het beginsel van de niet-terugwerkende kracht. De kritiek is volgens het Hof niet gegrond.

2.2. De gevolgen van het tussenarrest (B.14-B.19)

De verzoekende partijen werpen op dat het recht op toegang tot de rechter en het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel voor een nationale instantie zijn geschonden, doordat het tussenarrest, waarin de Raad van State de verwerende partij toelaat om een beslissing tot herstel te nemen, geen onmiddellijk rechtsherstel biedt aan de betrokken rechtsonderhorigen.

Het Hof merkt op dat indien de Raad van State in een tussenarrest de verwerende partij de kans geeft om een beslissing tot herstel te nemen, hij in hetzelfde tussenarrest de termijn moet bepalen waarbinnen de beslissing tot herstel mag worden genomen. Die termijn mag niet langer zijn dan zes maanden. Is de Raad van State niet binnen de gestelde termijn van een beslissing tot herstel in kennis gesteld, dan wordt de bestreden akte of het bestreden reglement, indien niet ingetrokken, bij arrest vernietigd.

Volgens het Hof is die procedure, waarvan de toepassing geweigerd kan worden door de Raad van State, gericht op het bieden van gepast en tijdig rechtsherstel. Het recht op toegang tot de rechter en het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel vereisen voorts niet dat de vaststelling van een gebrek in de bestreden akte of het bestreden reglement door de Raad van State bij tussenarrest onmiddellijk zou moeten leiden tot zijn vernietiging. Overigens kan een vernietiging of intrekking van de bestreden akte of het bestreden reglement onvoldoende zijn om gepast rechtsherstel te bieden en kan het noodzakelijk zijn om een nieuwe beslissing te nemen die het vastgestelde gebrek herstelt. Bovendien kunnen de verzoekende partijen een verzoek tot schadevergoeding tot herstel indienen. De kritiek is volgens het Hof dan ook ongegrond.

2.3. De grieven en beroepsmogelijkheden tegen een beslissing tot herstel (B.27-B.39)

De verzoekende partijen bekritiseren dat de partijen bij het geschil enkel nieuwe onwettigheden die aan de beslissing tot herstel kleven, kunnen aanvoeren en evenmin een ander beroep, overeenkomstig de gewone vernietigingsprocedure, kunnen instellen tegen de beslissing tot herstel.

Het Hof merkt op dat de procedure inzake de beslissing tot herstel voor de partijen bij het geschil in ontvankelijkheidsvoorwaarden voorziet die een beperking inhouden van hun toegang tot de rechter. Ten eerste kunnen zij enkel op ontvankelijke wijze schriftelijke opmerkingen of middelen aanvoeren tegen nieuwe onwettigheden die aan de beslissing tot herstel kleven. Ten tweede kunnen zij tegen de beslissing tot herstel geen nieuw beroep, overeenkomstig de gewone vernietigingsprocedure, indienen.

Volgens het Hof streeft die beperking een legitieme doelstelling na, zijnde het bevorderen van de definitieve geschillenbeslechting en het tegengaan van zogenaamde procedurecarrousels. De beslissing tot herstel-procedure heeft tot doel het recht op tegenspraak over een onwettig bevonden akte of reglement en de beslissing tot herstel te organiseren in één procedure met verschillende fasen. Die procedure verschilt dan ook van een gewone vernietigingsprocedure.

De beslissing tot herstel-procedure voorziet in specifieke waarborgen ter eerbiediging van de wapengelijkheid en het recht op tegenspraak, zodat elke partij de mogelijkheid heeft om haar argumentatie te doen gelden. Daarnaast voorziet de procedure in een dubbel onderzoek door de Raad van State, waarbij in elke fase een auditoraatsverslag vereist is. Bovendien kunnen de verzoekende partijen een verzoek tot schadevergoeding tot herstel indienen na een verwerping van het beroep ten gevolge van het herstel. De ontvankelijkheidsvoorwaarden zijn dan ook evenredig.

De kritiek is volgens het Hof bijgevolg ongegrond.

3. Besluit

Het Hof verwerpt het beroep.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel « media » van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De tekst van het arrest is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : Frank Meersschaut | 0475/325.218 | Tim Souverijns | 02/500.12.21 | Thomas Leys | 02/500.12.60

Volg het Hof via LinkedIn